

Розробник: Гнатюк Олексій Михайлович, кандидат географічних наук, асистент
кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

« 12 » травня 2022 р.

Завідувач кафедри
економічної та соціальної географії

о.о.т. проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від « 12 » травня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від « 29 » серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА

« 29 » серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів теоретичних, методичних та прикладних знань з поведінкової географії, розкриття конструктивних можливостей цієї дисципліни, зокрема щодо створення міських просторів, найбільш пристосованих до потреб людини, покращення відносин людини з міським середовищем, більш раціональне його використання.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування курсів «Суспільна географія», «Соціальна географія», «Урбаністична географія», «Методи урбаністичних досліджень»;
2. Знання базових теорій та концепцій суспільної географії, розуміння основних просторово-часових закономірностей, взаємозв'язків та відношень у системі «людина-середовище»;
3. Володіння навичками пошуку суспільно-географічної інформації, нотування та реферування літературних і статистичних джерел, вміння застосовувати базові методи суспільно-географічних та урбаністичних досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна спрямована на розкриття концепції територіальності (просторовості) поведінки людини, з'ясування сприйняття людьми (спільнотами людей) середовища свого існування та формування поведінкових відповідей на зовнішні умови, на вивчення факторів формування просторових уявлень людини про території та місця і використання цих уявлень в прикладних географічних дослідженнях (моделювання та територіальне планування, містобудування та територіальне управління, урбаністика). Теоретичну та практичну складові курсу розроблено з акцентом на формування умінь та навичок майбутньої професійної діяльності Бакалавра географії ОП «Урбаністика та міське планування».

4. Завдання дана навчальна дисципліна направлена на досягнення студентами таких знань, умінь, загальних і спеціальних компетентностей:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей, взаємозв'язків та відношень у системі «людина-середовище» (ЗК-2);

- здатність планувати час та управляти ним (ЗК-13);

- здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку і складу географічної оболонки, при реалізації дослідницьких розробок професійного спрямування з використанням теоретико-методичних засад поведінкової географії (ФК-1);

- здатність доцільно і критично використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи поведінкової географії для пояснення явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному) (ФК-7).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Розуміти об'єкт та предмет поведінкової географії	<i>Лекції, семінари, самостійна робота</i>	<i>Виступи на семінарах, контрольні опитування під час лекцій, залік</i>	5
1.2.	Знати основні наукові підходи до вивчення взаємодії людини та навколишнього середовища, впливу навколишнього середовища на життєдіяльність людини			5
1.3	Знати чинники формування просторових (середовищних) уявлень людини			5
1.4	Знати базові методи та методика досліджень поведінкової географії			5
1.5	Знати основні положення про регулятори індивідуальної та суспільної поведінки: нормативні системи, системи культурних цінностей			5
1.6	Знати просторові відмінності різних систем культурних цінностей різних регіонів			5
1.7	Знати основні положення територіальності поведінки та типізацію просторів			5
2.1	Вміти здійснювати аналіз існуючих наукових концепцій та теорій відносно взаємодії людини та оточуючого світу	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Виступи на семінарах, залік</i>	5
2.2	Вміти аналізувати основні механізми формування середовищних уявлень людини			5
2.3	Вміти інтегрувати отримані результати аналізу чинників формування просторових уявлень в проекти розробок територіальних брендів та створення територіальних образів			10
2.4	Вміти аналізувати існуючі системи культурних цінностей регіонів			5
2.5	Володіти методами роботи та вміти по створенню територіальних брендів та аналізу шляхів формування та конструювання територіальних образів регіонів			10
2.6	Надавати рекомендації щодо формування привабливого комфортного та безпечного міського простору на основі попереднього аналізу з використанням методів поведінкової географії			10
3	Формувати навички презентації результатів власного дослідження. Комунікація при здійсненні пошуку інформації, даних та матеріалів для дослідження, оформлення запитів та звітної документації	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Виступи на семінарах, залік</i>	10
4	Проявити здібності в вивченні додаткового	<i>Семінарські</i>	<i>Виступи на</i>	10

матеріалу щодо пошуку інформації про просторові маркери територій, про суспільні та індивідуальні особливості формування територіальних уявлень, щодо наукових теорій взаємодії людини та природи	заняття, самостійна робота	семінарах, залік	

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7.	2.1.	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3	4
Програмні результати навчання															
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН-1)	+	+	+		+	+	+								+
Демонструвати уміння проводити польові та лабораторні урбоecологічні дослідження (ПРН-5)				+				+	+	+	+	+	+	+	
Виявляти державницьку і громадянську позицію у професійній діяльності, використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту на практиці, вміти реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства (ПРН-16)								+				+	+	+	+

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами роботи студентів на семінарських заняттях та контрольних опитувань під час лекційних занять.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1 (знання)** – до 35%;
- результати навчання – **2 (вміння)** – до 45%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 10%

7.1 Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та відповідей при контрольних опитуваннях під час лекцій.

Організація оцінювання: Опитування у письмовій формі проводяться з метою поточного контролю знань студентів під час лекцій. Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на залік*).

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістова частина 1	Змістова частина 2	Залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	30	30	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські	Самостійна робота
1	Тема 1. Поведінкова географія: введення в наукову дисципліну. Історія становлення поведінкової географії. Методологічна основа поведінкової географії: підходи та методи досліджень	4	2	8
2	Тема 2. Формування просторових знань: механізм сприйняття середовища людиною та територіальна поведінка. Образно-географічні уявлення територій та методики аналізу територіальних образів.	8	4	10
3	Тема 3. Інформаційне поле сприйняття інформації про середовище життєдіяльності: культура-еволюція-індивідуальність	6	2	10
4	Тема 4. Регулятори поведінки: обумовленість поведінки регіональними відмінностями в культурній, суспільній спадщині	6	2	10
5	Тема 5. Територіальність поведінки: типи просторів та територій	6	2	10
	Всього	30	12	48

Загальний обсяг 90 год, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінарські заняття – **12 год.**

Самостійна робота студентів – **48 год.**

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: в 2-х т. Київ. 2005.
2. Гродзинський М. Д., Савицька О. В. Естетика ландшафту: навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2005. 183 с.
3. Олійник Я.Б., Гнатюк О.М. Територіальна ідентичність населення Подільського регіону: Монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 223 с.
4. Скребець В. О. Екологічна психологія: Навч. посібник. Київ: МАУП. 1998. 144 с.

Додаткова:

1. Гнатюк О., Мельничук А. Ідентичність визначних локацій міста Вінниці. Вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки. 2019. Вип. 11. С. 16-24.
2. Долішній М., Гринів Л. Соціоекологічна функція регіональної економіки. Вісник НАН України. 2001. № 3. С. 23-25.
3. Мезенцев К., Провотар Н., Гнатюк О., Мельничук А., Денисенко О. Неоднозначні приміські простори: тенденції та особливості зміни повсякденних практик. Економічна та соціальна географія. 2019. Вип. 82. С. 4-19.
4. Назарук М. Основи екології та соціоекології: навчальний посібник. Львів: Афіша. 2000. 256 с.
5. Соціальна географія: Підручник. За ред. Л. Немець, К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.
6. Царик Л. П. (ред.). Соціальна екологія. Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники. 2002. 208 с.
7. Gnatiuk O., Melnychuk A. Housing names to suit every taste: neoliberal place-making and toponymic commodification in Kyiv, Ukraine. Eurasian Geography and Economics. 2022. Doi: 10.1080/15387216.2022.2112250.
8. Gnatiuk O., Mezentsev K., Provotar N. From the agricultural station to a luxury village? Changing and ambiguous everyday practices in the suburb of Vinnytsia (Ukraine). Moravian Geographical Reports. 2021. Vol. 29(3). P. 202-216.
9. Gnatiuk O., Kononenko O., Mezentsev K. Kyiv metro and urban imageability: a student youth vision. AUC Geographica. 2022. Vol. 57 (1). Pp. 16-30. DOI: 10.14712/23361980.2022.2
10. Lynch K. The image of the city. Cambridge, MA: MIT Press. 1960
11. Montello D. R. (ed.). Handbook of Behavioral and Cognitive Geography. Edward Elgar Publishing. 2018. 418 p.
12. Puhach S., Mezentsev K., Gnatiuk O. Social networking in the everyday life of student youth in Western Ukraine. Geografický časopis. 2021. Vol. 73(3). P. 283-295.